

LA DEVANtera

QUINZENARI CATALANISTA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: ASSOCIACIÓ POPULAR CATALANISTA, ESCUDELLERS BLANCHS, 8, 1.er

LO QUE VOLEM

«Volem la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que desempeñin càrrecs públics: volem Cortis catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils, sinó tot quant se refereixi a la organizació interior de nostra terra: volem que catalans sians los jutges y magistrats, y que dintre de Catalunya 's fallin en última instancia 'ls plets y causes: volem ser arbitres de nostra administració fixant ab entera llibertat las contribucions y impostos, y volem en fi, la facultat de poder contribuir a la formació del exercit espanyol per medi de voluntaris o diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y establint que la reserva regional forosa presti servey tan sols dintre Catalunya.» (Del Manifest de la «Unió Catalanista» de 16 de Mars de 1897).

SENYOR MINISTRE:

No vos oblidaré, havéu fet massa pera nosaltres, no'ns mereixíam tant. Parlém sincerament, creyeunos. Vos tenim per un bon home. Estém convènsuts de que no heu obrat impulsat per cap ideal innoble, y vos 'calumniem aquells qu'atribueixen la vostre acció a un motiu de ventjansa. Teniu la convicció de que som dolents, y ens habeu volgut significar que disposeu de poder pera imposarnos un càstich. Ha sigut un avís paternal, una reprensió justa. ¡Oh, gracias, gracias!

Viurém previnguts. Publicarém el vostre càstich per tots els indrets de la Patria; procurarém que 'ls fills de Catalunya, cumplessin el seu deber; treballarém ab fé: vos en doném paraula.

Mes, ¡ay! senyor, perdoneunos: are qu'estém ab comunicació ab un dels més sàbils, caritatius y misericordiosos concellers de Sa Magestat, desitjaríam, si no temessim ofendre, que se'ns permetés dirigirli una petició.

Perdoneunos senyor: Voldríam,—dispenseu la duresa de la paraula—voldríam que'ns castiguesiu més fort y més sovint; voldríam, que per are, mentres vos y'ls vostres feu d'amo, de rey, de las nostres vidas,—ab perdó del que hi tingui millor dret,—ens fessiu la mercé d'arrencarnos la pell a cada fuhetada y que'ns brollés la sanch; forsa sanch... Voldríam, senyor, voldríam, que'ns fessiu alguna víctima. Aneu seguint vos y'ls vostres, ab més intensitat, la tasca comensada, en la qu'heu pres per pretext a la pacífica y aburgesada classe dels Notaris. Continuáu, senyor, continuáu ab daltit, que nosaltres no desdirém; pero peguéu fort, enfondíu sense pietat la ferida, que brolli forsa sanch, que hi hagi victimas...

Perdoneunos, senyor. No ignorém que aixó vos ocasionará molta molestia, més no dúptem que ho faréu, porque vos y'ls vostres sou molt bons, massa bons.

¡Ah si ho fessiu, senyor!... Llavoras nosaltres comensaríam també a esser bons; ja no hi faltaríam als nostres debers; ja l'estimaríam de debó a la Patria. Quin goig tindríau vos y'ls vostres, senyor, al veurens valents y poderosos! Sería un goig semblant al del pare quant el seu fill arriba a caminar sol.

Peguéu fort, senyor, peguéu fort, que som com masells nosaltres.

Si ho feu, senyor Ministre, eternament vos dirém: gracias, gracias...

Crític equivoocat

ER anar al Catalanisme pels viarany de la política, declarar qu'aquet al propi temps que ser un moviment social pot tenir en virtut de las circunstancias un color polítich y sobretot, dir qu'es procedent l'anar a las eleccions com a medi de propaganda es al nostre entendre un criteri equivoocat, donchs pel contrari, creyém qu'en aqueixa lluyta política, el camp de propaganda del Catalanisme's limita molt y s'atrassan visiblement els seus efectes.

Pera que 'ls ideals qu'informan al Catalanisme puguin triomfar es necessari que'l poble catala en sa generalitat ne sigui partidari ó cuan menos els compregui y pels efectes de la propaganda es necessari que'l Catalanisme ab sos actes dongui lloch ó fagi factible aquesta general comunió en nostras ideas, de tots els catalans. Y ara una pregunta a tots els catalanistas qu'ab convicció y sinceritat militin en nostres rengles: ¿Es possible que'l Catalanisme cumplessi aquesta missió embrancante ab el procediment d'anar a las eleccions? Aném a esbrinarho fredament, y veurém com la contestació negativa s'imposa.

El Catalanisme pera extendrers per tota la nostra terra hauria de cridar en primer terme sense distinció ni preferència a todas las classes socials y hauria de procurar en segon lloch no crearse enemics de cap naturalesa entre 'ls catalans de bona voluntat; aixó es indiscutible; donchs bé, anant a las eleccions no cumpria'l Catalanisme ab cap d'aquestos dos extrems.

Hi ha en lo nostre poble una classe social, la més numerosa, la classe obrera, la que tots els partits, absolutament tots, han fet servir d'escambell, afalagantla, com a més numerosa, pera conseguir més vots. Republicanos y monárquichs, els gubernaamentals y els de l'oposició, els avansats y els reaccionaris, els de dalt y els de baix, els de la dreta y els de l'esquerra, tot el pout-pourri monstruós de partits polítichs s'han dirigit als obrers promettentlos la solució del problema social ab discursos brillants y arguments de peu de banch y tots els han donat com a medi pera conseguir lo seu benestar, la comedia electoral, tots han preconizat com a remey el conseguir un acta de diputat, que may els ha dut lo desitjat millorament de la classe obrera, ans al contrari, ben sovint ha servit pera augmentar els seus mals y ferlosi més penosa la lluyta per la vida.

Heus aquí com la classe obrera desenganyada

del tot de las lluytas polítichs anomenadas legals, veyá desde'l seu retrahiment com hi havia un moviment a Catalunya, que preconisava uns ideals de llibertat defensats per una nova generació ab nova sang y novas energias, y heusaquí com els obrers de mica en mica sentían aumentar la seva simpatia pel Catalanisme qu'en totas épocas y en tots els llochs renegava públicament de tota mena de procediments polítichs pera no malgastar energias en lluytas esterils y pera no embrutarse ab la corrent de passions personals tant tristament personificadas en las lluytas electorals.

Veyan els obrers com el Catalanisme portava per bandera un ideal que sols defensava principis y els defensava ab pureza y se sentían atrets per las ideas novas; mes ara mateix al confondrens molts ab el regionalisme y veure qu'aquet sols porta per bandera un fi polítich, han hagut d'exclamar ab despreci, que tots son uns ambiciosos, corromputs y farsants com els polítichs, y la rahó 'ls sobraría si'l Catalanisme aquell que 'ls simpatissava, si'l Catalanisme que defensém dongués un pas més pels viarany de descredit en que desgraciadament entrá no fa gayre temps al acordar l'anar a las eleccions. Si s'avansa per aquest mal camí, els obrers catalans, la classe més numerosa y l'única que per un moviment social com el nostre representa una veritable forsa positiva, s'apartará ab rahó del nostre camp veyent en el Catalanisme un nou cau de miserias polítichs, un nom més en la inacabable llista dels partits que durant prop d'un sigle han malejat la terra catalana infiltrant en l'ànima de dugas generacions l'odi de classes.

No cal esforsarse gayre pera demostrar també qu'anant el Catalanisme a las eleccions se crearia enemics irreconciliables entre 'ls catalans de bona voluntat, com se'ls ha creat el regionalisme ab el seguit d'insults y l'art de fomentar las passions qu'acompanyan sempre a las lluytas polítichs. En tots els partits polítichs, quin dubte hi ha, la majoria dels que hi militan portan la bona fé per nort de sas accions y en holocauste als ideals que sustentan, oferirían bonament la sang de sas venas donant generosament la vida en proba de bona voluntat y com a mostra de conviccions honradament defensadas. Y aquets elements qu'ab els desenganys inevitables en tot partit polítich haurían girat la vista de tant en tant envers el Catalanisme, fins a pendrer per bandera enamorats de la seva serenitat y pureza, al veure qu'aquest busca també profit pels seus homes preconisant la lluyta política no podrian fer altre cosa, que mirarsel ab despreci y allunyarsen cada día més.

A ningú se li amagará'l fet de que'l regionalisme si bé ab sas campanyas ha conseguit fer mou-

re l'opinió pública, ha lograt també crearse enemics irreconciliables, sobretot entre els republicans, que per més anys que visquin may s'acostaran al regionalisme, sobretot al recordar els insults grollers ab que han sigut saludats tantas y tantas vegades, al fer pública manifestació de sas conviccions republicanas.

De la mateixa manera l' Catalanisme al anar á las eleccions faria, es veritat, alguna propaganda, però al propi temps se crearia enemics irreconciliables entre molts catalans de bona voluntat, dels que tant ha de necessitar el Catalanisme.

De tot lo dit se'n dedueix que l'anar á las eleccions, es un sistema de propaganda contraproduent, y ab ell, no compliria'l Catalanisme la seva tasca primordial de propagació dintre la terra catalana; en altres termes, anant á las eleccions el Catalanisme va enredera.

R. FOLCH Y CAPDEVILA

Ab molt gust reproduhim el següent article, degut a la ploma d'En R. Plá y Armengol y ab el que estem completament conformes:

PARLEMNE

Es perillós avuy lo parlar d'eleccions; es qüestió que crema, però la claretat que deb regnar en nostres actes exigeix lo dirne quelcom. No hi ha dubte que l' Catalanisme es y deu esser avans que tot un moviment social de desvetllament y de purificació de Catalunya. Lo Catalanisme vol, avans que tot, catalanisar al nostre poble; vol educarlo en las virtuts de rassa, trayentli tot lo que de postis li han posat quatre segles de dominació; vol normalisarlo purificant les costums y fent que l'amor regni en nosaltres; vol ennoblirlo donantli clara conciencia de la seua personalitat; vol ensenyarli a estimar intensament á la nostra terra y infiltrarli un desitj inmens de ferla lliure, d'individualisarla, desitj sols sentit pels pobles grans, conscients y progressius. Lo Catalanisme vol també una completa autonomia de Catalunya.

Es evident que lograt lo primer s'imposaria lo segon per si sol, mes tampoch hi ha dubte que l'autonomia pot servir de molt pera lograr lo fi educador y amorós del Catalanisme, y per aixó á Manresa, concretarem les Bases sobre quines volem sentarla, y á Tarrassa y avans á Reus s'aproven medis que ns poden ajudar á obtindre-la. Entre aquestes hi ha les eleccions.

Mes hi ha que tindré en compte que ls hermosos parlaments que á Tarrassa se sentiren, demostrén ben bé á les clares, que ls distingits patricis que formavan la Assemblea, donaren molta més importància dintre nostre moviment á tot lo que sigui educar al poble, l'ique mol pas á treure diputats, y per aixó sols aconsellaren la lluyta, quan aquesta pogués reportar un bé á Catalunya y allà hont la educació del poble fos feta, allà hont s'hi conegués de molt temps la acció normalisadora del Catalanisme, que aixó suposen les paraules del digníssim president de la Permanent actual, en Joseph M.ª Roca al dir: «Los electors que votin un candidat catalanista han de tenir plena conciencia de lo que voten y á qui voten», aconsellant als candidats que no acceptin los votos per influéncies «que si no s'paguen ab diners se paguen ab dinades».

Lo dia que sigui possible que ls electors que voten á un catalanista sápiuin lo que voten, la nostra idea y el nostre Credo haurán entrat de plé en la conciencia de la gentada, y la principal missió del Catalanisme serà feta, mes es, també evidentíssim que aixó no s'ha lograt encara y que per arribarhi falta molt temps de propaganda, moltes escoles catalanes, que infiltrin aquell amor á Catalunya y aquella visió clara de nostra personalitat de que parlávam. De modo que tot y acceptant les eleccions com á medi de conseguir quelcom de lo que demanem, com son pochos los llochs hont la propaganda ha entrat en los pobles han d'esser contadíssims los districtes que puguin presentar candidat catalanista ab les condicions degudes.

Mes no es pas aixó lo que veyem. Los catalans, aduch no tenir un sol que cremi, y uns nervis debilitats per la gana, ens deixem portar massa sovint per

l'entusiasme irreflexiu d'un moment y els nervis no creuen y semblan histèrics; hem vist que la Junta Permanent ha parlat d'eleccions y tots volem anarhi. La Junta Permanent, ab la seua circular, no ns ho diu que hi anem á les eleccions; ens recorda, que si en ús de la completa autonomia que les entitats adherides disfruten creuen convenient l'anarhi, se recordin de lo estatut á Tarrassa y ab una altesa de mires que l'honra molt, ens aconsella que no posem candidat nostre, enfront d'altres candidats autonomistes. La Junta devia suposar bonament que no hauriam oblidat encara ls discursos de Tarrassa y per aixó no ns recomana que ls repassem, cosa que avuy convindria á més d'un, donchs si el Catalanisme sols deu anar allí hont hi hagi probabilitats d'èxit y els vots han d'esser com digué en Roca, no crech que haguem avansat tant en tan poch temps com suposaria la presentació de tants candidats com diuen que s'presentaran.

Mes lo que no fa la creu ho fa l diable; han parlat d'eleccions? los nervis se ns belluguen, ens sentim guerrers y á les eleccions s'ha dit. Que no hi ha vots? se n improvisen, y aquí venen unions y coalicions y acorts més ó menys amples ab elements més ó menys autonomistes y aixís se reuneixen vots, vots que surten d'hont poden, pero son vots.

En aquestes unions hi ha un gros perill pel Catalanisme, aquí no hi ha alló de la unió sense confusió, hi ha barreja completa y ben apurats ens veuriam si haguessim d'exigir á tots los votants que ns expliquessin lo que voten, y no parlo del perill que hi ha de buscar vots, de maneres gens conformes ab nostra causa, perque deixaria d'esser catalanista qui tal fes.

He dit que hi ha un perill gros y convé explicarho. En primer lloch, la base ampla que serveix de base á les coalicions electorals ens permet sense cap escrúpol aliar nos ab en Planas y Casals, qui en un manifest electoral també s'ha declarat aymant de Catalunya y partidari de la descentralisació per arribar á l'autonomia; clar es que an ell ningú l creurá, mes á Catalunya hi ha avuy un altre partit polític que com á tots los partits polítics espanyols, hi manca la bona fe, que sense haver sigut gaire més explícit en ses declaracions que l'cachiborlón y portant una historia no gaire més neta qu'ell, se fan passar per autonomistes de debó y alguns dels nostres creuen que s'hi pot pactar.

Parlo dels regionalistes, aquells del pacte de Lleyda que cansats de bandejar ab elements no autonomistes de fora casa, se recorden de nosaltres quan es hora de votar y fins ens envien abraçades y diuen que tots som uns (de lo que en nom meu protesto), está clar, com are ls falten vots y els han de treure d'aquí no hi fa res que uns quants mesos endarrera fossim uns Aristides de carreró, inconeguts de tothom, no hi fa res que allavores fos impossible la unió sense confusió d'ells y nosaltres, allavores no havia caygut lo govern y no s' necessitaven vots; es ara que som germans y ens podem unir y confondrens, oh! y el mal no es qu'ells ho vulguin, lo mal es que tinguem nosaltres tan poca memoria y tanta diguemne paciència per aguantarho y no treurels d'un cop per sempre la careta y trencarhi tot tracte ab aquestos regionalistes de concert econòmic, usurpadors ab tota la mala fe del nostre nom.

La confusió ab los regionalistes es lo perill més gran de les eleccions. No falta sinó que ns vegin units perque l poble, que per la usurpació de nom ja ns atribueix molts dels seus defectes, que ns creu com ells materialistes grollers y ambiciosos vulgars, bons burgesos, estrets de cap, durs de cor y amples, molt amples de panxa; autors de paraules, fomentadors de la inconsciencia y aduladors de tothom; anticaciquistes pels altres y agraçosos de manegar la cosa pública, lo poble, en fi, que ja s' creu, guiantse amb ells, que si demanen l'autonomia y volem treure als amos castellans, es per ferosos amos nosaltres, ens acabará de confondrens y ens creurá mancats d'aquelles bones qualitats que han sigut y son patrimoni de tot bon catalanista, aixó es, amor pur, noble y desinteressat per Catalunya, respecte absolut y amor gran y sincer per tots los catalans y especialment per aquest poble, qu'es qui més necessita de nosaltres, aquest poble á qui prenen á sos fills, les queixalades de la boca. Me penso que hi ha bona diferencia entre uns y altres.

En bonhora, donchs, que allí hont hi hagi forces per ferho se vagi á les eleccions, procurant acomodarse molt al esperit de nostres Assemblees y seguint lletra per lletra les regles en elles estatuhides. No estem pas

al periodo d'implantació d'idees encara, mes tots som lliures d'usar los medis que hem acordat poden servir-nos, encara que donada la manera d'esser de la política espanyola, paranthi molt compte.

Fentho aixís, se pot parlar y s pot anar á les eleccions sense perill per nostra causa, sinó, si volem anarhi de tontes passades y sobre tot si per ferho ns aliem y ns unim ab gent que sabem no coneixen escrúpol y que tenen tots los defectes dels polítics del centre, perillell molt de que aquell alt setial de que ns parlava en Folguera á Tarrassa, en que s trova l Catalanisme, se n vingui á terra, y aquella pectitud y netedat en l'obrar que ns han distingit sempre se ns empetlin dels vicis que tan hem combatut y combatem dels polítics espanyols.

No ns fíem d'abrassades, quan ens les donen perque ns necessiten. Judas també va abraçar á Cristo pera garrotarlo millor.

R. PLÁ y ARMENGOL

Albesa y Abril de 1903.

(De La Comarca de Lleyda.)

ENGRUNAS

Segons diu «La Renaixensa» pel districte de Grano llers alguns republicans havian proclamat la candidatura de Don Pere Pujol y Molas, mes segons sembla l Sr. Pujol ha retirat la seva candidatura perque s ha enterat de certes conxorras ab determinats elements, y ell no vol embolichs. Al pendre aquesta determinació l senyor Pujol remarcá á sos electors Badalonins que no abdicava cosa que no faria may, de sas idees republicanas conservadoras; qu'ell aspirava á una República d'ordre y llibertat y que, per lo tant, renunciava á sa elecció perque sos sentiments y conviccions no li permettan ni ara ni may, confondre ab aquells elements qu'ab medis qu'á sa conciencia repugnan y predicant lo que no senten ni creuen, volen entronisar la República del desordre ab falsos y exagerats radicalismes.

Aquesta nova podria anar sense comentaris, perque es d'aquelles que s portan l'olt, però com que hi ha tanta gent que bada, convé dirne quelcom.

El Sr. Pujol es dels nostres; però entenguis bé qu'al dir qu'es dels nostres no vull dir que sigui catalanista, sino un home que dintre del partit en que milita no te ganas de figurar, y ni s deixa portar per la vanitat, ni fa l sacrifici d'embutarse en lo fangar de la política per disciplina.

Si fos vanitós hauria de veure ab bons ulls las conxorras perque aixís tindria mes vots.

Si fos amic de disciplina no hi ha dupte que la corrent, las circumstancias, la unitat d'acció de tots els republicans etc. etc, li faria continuar en lo lloch de candidat: qu'es un lloch molt alt y molt temptador.

Resulta donchs que l senyor Pujol, ni es amic de la política menuda, ni vol conxorras, ni es disciplinat á la moda y sols obra rendint tribut á sas conviccions, motius pels que hi dit mes amunt, y aquí repeteixo, qu'es dels nostres.

No puch menos de felicitarlo pel seu acte que ve á ser una lliçó donada als que un cop proclamats candidats no hi yeyhen de cap ull. Qu'aprenuin donchs tots els candidats en general y particularment els del districte, sobretot aquells que no sols no las rebutxan las conxorras sino que las predican ab la sana intenció de que vots son trunfos.

Qui sápiiga mes que ho digui y el que sigui confrare que prengui candela.

A la Universitat de Salamanca han sigut miserablement assassinats alguns estudiants y com á consecuencia d'aixó, per tot arreu hi ha hagut soroll ab el consecutiu repartiment de tiros, garrotadas y cops de sabre qu'han convertit á molts ciutats del Estat espanyol en teatre de fidel reproducció de lo que succeeix en l'Àfrica actual, segons la pinta la Geografia.

Y ara qu'estem parlant de desgracias.

El dia 26 es el destinat pera las eleccions. Pera poguer portar foras cosas de profit d'última hora, teniam intenció de fer sortir aquell dia un número extraordinari del nostre periódich, però havem desistit de nostre propòsit perque ns en donariem vergonya de sortir aquell dia.

Avuy que s'ha fet de moda—loh progrès de las ciencias gomosas!—sumar cantitats heterogéneas, no estará

de mes que 'ls donguem un cuadro de classificació pera que sapiguem quins són els elements que segons las còrrents d'última hora son o poden ésser aliats naturals del catalanisme.

Segons l'última paraula dels aficionats a fer correr las pastetas, son elements afins o sigui que s'hi pot anar per tot: primer, els regionalistas; segon, els federals; tercer, els carlins; quart, els neutres en altres temps coneguts ab el nom de masells d'anima, y quint, els que 'ns fan la gracia de caritat d'acceptar un concert com mes econòmic millor o una zona neutral que 'ls permeti pòbrets guanyarse el pa de cada dia pera alimentar son cos, que l'aliment de l'anima no 'ls fa cap falta.

Elements no tant afins, pero que també son afins: primer, tots aquells que, ab tot y no acceptant l'autonomia ben entesa completaria, acceptan algun dels números de la mateixa; segon, els que la miran ab simpatia; tercer, els que no la miran ab antipatia y quart, tots aquells mitjas figas, mitjos rahims que no tenint prou temps per preocuparsen, alguna que altre vegada en parlan sense dirne mal.

Elements que no son afins, pero que tampoch son desafins: tots els que 'ns prometen que passadas aquestas festas potser veuran ab simpatia o sense antipatia als elements afins.

Elements que passen de afins a desafins: entre aquets hi han els que segons d'ahont buta el vent una vegada fan d'autonomistas y altres d'unitaris, v. g. en Vallès y Ribot, en Planas y Casals, etc. etc.

Elements desafins: Val més que no'n parlem de cosas tristes, y ademés son tant poch que no val la pena de ferne menció.

Ab tot lo dit, ja podrán compendre que aixó está a punt de carmetlo, y que si segueixen las cosas per aquest camí, d'aquí quatre dias ja haurém de plegar de fer sacrificis perquè tot hom será forsa autonomista, o forsa afi, o poch desafi, que si fá ó no fá, ve á ésser una mateixa cosa.

Jo tot m'en congratulo d'aquets progressos; si no que no tot son flors y iolas y per desgracia ells hem de dir que entre aquestas notas de dolça armonia y de tendres agermanament hi han uns fereschcs esquerrps que no volen ésser an aquesta gran sardana o saldo autonomista o diguntli com vulguin, y ab las sevas intemperancias estremadas els radicalismes exagerats y las sevas idees ab ba de barato, no valen vendre an aquest basar de *Ropas hechas y a medida* que tant de bé faria a las classes acomodadas, o que buscan la comoditat con si diguessim.

IMPRESIONS

Llegeixin, y s'convencerán que, en materia electoral, tot lo que vostés temían ya realisantse, que s'usan els mateixos procediments, que usan els mateixos vicis; al menys fins a horas d'ara... Llegeixin, y s'ferán carrech de com fan propaganda electoral certs candidats a la diputació a Corts... tinguts de tothom per catalanistas. No hi ha mes; donat l'estat d'enderrement polítich del nostre poble, la falta d'educació política de que's ressent, es difícil tocar la cuestió electoral... y sortirne alhora ab les mans netas...

De lo que 'ls vaig a contar, sens dirlosi en quin poble tingué efecte, ni a quin districte perteneix aquest poble, (no hi veig la necesitat) jo mateix vaig serne testimoni; y de lo que va passar, ni una engruna haig de treuren, y, per no afegirhi res, ni comentaris vull ferhi, que aquestos els deixo ab bon criteri del lector.

Siguem-hi.

Pochs dias avans d'arivar al poble el candidat catalanista, tots els propietaris d'alguna posició, o millor dit, tots els que tenen masovers, operaris o parcers, (ab vot, s'entent) rebéren una carteta d'aquest avisantlos la seva arivada... y festejantlos.

Advertencia important: Cap catalanista del poble rebé la... dioxosa carteta (per no dirne una altre cosa.)

Altres: Cap catalanista del poble te masovers, parcers ni operaris...

Ara pregunto: la segona advertencia explica el contingut de la primera?

Ja he dit que no volia fer comentaris, pro orech que no 'es pas ferlos, recordar als meus lectors que en els pobles la major part dels que menan terras o trevallen en alguna fàbrica, creuen resignadament que 'l seu vot perteneix al amo.

Sent aixis, no responit aixó perfectament a la pregunta que faig mes amunt?

Continuem: Com ja he dit, dels propietaris del meu poble, no n'hi ha cap, absolutament cap, y els coneix a tots, que combregant en nostres ideals. Un d'ells tan sols, ab motiu d'un meeting catalanista que va tenir lloch en el poble, declará que *simpatizava* ab nostres idees, pro res més que *simpatizarhi*... Dels altres, el que menys feu, sigué sompiurer desconfiadament de lo que'n deyan las nostras sebas... Es mes, una agrupació catalanista hi habla en el poble, formada d'alguns jóves, molt poch en nombre, pro que trevallavan de bona fe: donchs, cap d'aquets senyors, va ajudarlos en res. Y es que la penosa tasca de difusió d'una idea de propaganda pel logro de la satisfacció de las aspiracions de Catalunya, porta molestias, sens donar cap profit material; y, pel contrari, el colzejarse ab un personatge de certa talla, a mes de deixar admirats, als badocs, dona quelcom d'interés al que té la sort de trovarshi...

Pro, continuem el cuento.

El candidat a diputat a Corts volgué donar una conferencia; pot ser perquè hi assistissen solsament els esmentats propietaris, (qui mes hi havia d'haber tractantse de recullir vots y no de fer propaganda d'una idea?) junt ab alguns altres propietaris (que habian d'ésser sino propietaris) d'un poble vehí que, si mal no recordo, hi assistiren en massa, ningú sapigué de cert l'hora qu'havia de tenir lloch la conferencia, y si se sabia el local 'hont havia de donarse aquesta, es que sols un n'hi ha de disponible en tota la població. Pro seguint derrerá la comitiva qu'acompanyava al candidat, no era fácil perdre la conferencia. Aixó es lo que vaig fer.

Pro vaig sufrir una verdadera decepció al sentir al disertant. Jo creya que's declararia francament catalanista; que prometria defensar en el Congrés en tota sa integritat el nostre programa...; pro, senyors, jo no vaig sentir res d'aixó. Ni una sola vegada 'ns parlá de las *Bases de Manresa*, ni féu alusió a cap dels acorts presos en las nostras Assembleas.

Una sola vegada, y com si diguessim de correguda, pronunciá la paraula *catalanisme*, y sols una vegada també eixiren de sa boca las paraulas *regionalisme y autonomisme* (donantlshi a totes tres la mateixa accepció). Encara mes; de lo que digué en sa conferencia el candidat a diputat, se'n despren qu'ó be tots els seus oyents eran catalanistas, o si no ho eram tots, ell tampoch ho era, perquè tota la conferencia versá sobre aquest tema: (Parla el candidat). «Sent els vostres sentiments iguals als meus, lo que jo fassi en el Congrés, si m'hi portan els vostres vots, será lo mateix que vosaltres feriau si os trovavau en el meu leoch; cualsevol assumpto que s'hagi de resoldre a las Corts, sabreu quin será 'l meu vot ab tan sols consulantvos lo que feriau cada un de vosaltres...» Ara be; com qu'entre 'ls seus oyents no hi havia pas mitja dotzena de catalanistas, vostés mateixos procurin fer avenir las paraulas del diputat catalanista ab els actes que com a catalanista de bona fe s'euirá obligat a fer, perquè jo no me'n veig capás.

Per acabar; avuy per avuy, donat l'estat d'inconsciencia de las masses, per lograr una acta de diputat no hi ha com tocar la barbeta als que poden dur un farcell de vots, res de d'esplicar programas als que may han pensat en coneixels, qu'aixó no porta enlloch—Perque 'ls propietaris, com molts del meu poble, prefereixen poguer ensenyar una

carta en la que un candidat de tan prestigi en la comarca, com el que 's presenta en el meu districte, els anomena *apreciat amich*, y s'els ofereix, y ab tota seguretat els servirá sempre sent ell qui és, que no que 'ls ensenyi doctrinas que, rutinarias, may han pensat aprendrer; puig lo primer dona honra y profit y tot, com devegadas y sempre vesteix...

Pro, dispensim; els habla dit que no feria comentaris: ja plego. Fasinssels vostés mateixos, que 'ls tindrán mes sabrosos.

L'HEREU RAFAEL.

Perá que 'ls directores d'un moviment polítich tinguin prestigi han de comensar per guanyarse, d'altre manera es volguer que'l poble segueixi a cegas no un ideal, sino els capritxos d'un home, y aixó hem de tenir-ho molt present els catalanistas si volém que nostre tasca resulti profitosa pera Catalunya.

Educats fins avuy a la castellana, porta el poble catalá dintre seu una colla de defectes que son als ulls de las multitudes qualitatís políticas, que convé senyalar y retreure ben sovint perquè com ja hem dit no són altre cosa que vicis empletats d'altres rassas que molts larrossegan sense donarsen compte.

Un dels tipos més característics de la política espanyola es sens dupte en Romero Robledo. Home de moltas paraulas y pocas idees el veuréu sempre en continua contradicció, negant avuy lo que afirmava ahir, sostenint l'endemá una tercera opinió sobre'l mateix assumpto. Com a la majoria de polítichs d'aquesta mena han passat pel seu cervell tota classe d'ideas y per totas ellas ha trovat sa llengua paraulas de defensa. En tots els ordres de cosas ha sustentat tots els criteris imaginables defensantlos ó contradintlos segons lo que a n'ell li convenia. Es d'aquells que no *crystallizan*, per aixó quant algu li ha fet veure alguna de las moltas contradiccions en que ha incorregut, ab tota la frescura que dona el sentit polítich ha contestat que, l'home cada dia te més experiencia y més coneixements y que per lo tant no te res de particular que cambihi de opinions.

En altre pais d'aixó s'en diria un saltimbanquis, aquí siel té com un dels millor parlamentaris. D'un tipo com'ell ningú hauria de volerne saber res, pro aquí tothom procura imitarlo y molts dels que'l critican hu fan perquè no tenen la trassa que'l li té en saltar barranchs y cambiar d'opinions.

Els catalans que volguem passar per educats políticament hem de comensar per no incorre en semblants errors y hem de fugir dels que avuy predicán una cosa y demá en predicán un altre. Qui s'hagi equivocat que hu digui alt y ab noblesa, que no fá serio ni es gens digne creure una cosa y dir lo contrari. Per exemple: avuy es moneda corrent entre 'ls partits polítichs valerse de las falaguerias hipòcritament manejadas pera fer mal al contrari; buscar aparentment concórdias ab elements que de sota má es bescantan o critican, fer veurer als ulls dels inconscients qu'es desitjan unions ab grupos que's voldrían veurer anulats, explotar noms que s'habian combatut; tot aixó son accions inmorals que may debém usarlas els que pretem purificar al poble catalá.

Sempre en nostres llavis lo que 'ns dicti el nostre cor, sempre ab noblesa y sense ambicions ni apassionaments diguem ben alt lo que 'ns dicti la conciencia. Si un dia ens convensessim que anem errats, dirho sense por perquè l'home que confesa els seus errors no ha d'ésser may mal mirat. Qui fá las cosas sense creurelas y passa com a víctima de las sevas conviccions, es tant sols un hipòcrita vulgar que vesteix la seva inconsciencia ab ropatge de sacrifici.

Si aquets convencionalismes acceptessim, may sabríam com pensar els homes y els defensors d'un ideal se convertirían en una especie d'actors encarregats de representar las obras d'una multitud inconscient. Lo que dels homes ó de las colectivitats políticas n'haguem dit particularment, no diguem may lo contrari publicament, que ab aquest procedir enganyém vergonyosament als que 'ns escoltan.

Ni calumniar vilment, ni afalagar ab refinada hipocressia es propi del carácter catalá; qui tal fassi pateix malaltia extranjera que convé l'arrenqui de dintre seu.

Barcelona: els mateixos preus, repartint-se a domicili. —Aforas de Barcelona: 5 cèntims de més per cada envió d'un o més exemplars. —Estranger: preus dobles. —S'envia un sol exemplar al qui fassi un donatiu anual de qualsevol import. —Pagaments a la breta: S'admeten sagells de correu i documents de fàcil cobransa. —Als subscriptors antics qu'ho demanin s'els reservaran els preus antics. —Es lliure la reproducció dels treballs. —No's tornen els originals.